

20 december 2004

**RICHTSNOEREN VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN DE ARTIKELN 11, 12,
16, 17, 18, 19 EN 20 VAN VERORDENING (EG) NR. 178/2002 BETREFFENDE
ALGEMENE LEVENSMIDDELENWETGEVING**

**CONCLUSIES VAN HET PERMANENT COMITÉ VOOR DE VOEDSELKETEN EN
DE DIERGEZONDHEID**

INHOUDSOPGAVE

<u>INLEIDING .....</u>	<u>3</u>
<u>I. <u>ARTIKEL 17: VERANTWOORDELIJKHEDEN.....</u></u>	<u>5</u>
I.1. MOTIVERING.....	6
I.2. IMPLICATIES	6
I.3. BIJDRAGE/EFFECT	7
I.3.1. ALGEMENE VERPLICHTING TOT NALEVING EN CONTROLE	7
I.3.2. VASTSTELLING VAN AANSPRAKELIJKHEID	7
<u>II. <u>ARTIKEL 18: TRACEERBAARHEID.....</u></u>	<u>9</u>
II.1. MOTIVERING.....	10
II.2. IMPLICATIES	10
II.3. BIJDRAGE/EFFECT	11
II.3.1. WERKINGSSFEER VAN DE TRACEERBAARHEIDSEIS	11
i) Bedoelde producten	11
ii) Bedoelde exploitanten.....	12
iii) Toepasselijkheid op exporteurs uit derde landen (in verband met artikel 11)	12
II.3.2. TENUITVOERLEGGING VAN DE TRACEERBAARHEIDSEIS.....	13
i) Identificatie van leveranciers en afnemers door de exploitanten van levensmiddelenbedrijven	13
ii) Interne traceerbaarheid.....	13
iii) Traceerbaarheidssystemen vastgesteld in specifieke wetgeving.....	14
iv) Soorten bij te houden informatie.....	14
v) Reactietijd voor de beschikbaarheid van traceerbaarheidsgegevens.....	15
vi) Duur van het bijhouden van registers	16
<u>III. <u>ARTIKEL 19: UIT DE HANDEL NEMEN, TERUGROEPEN EN KENNISGEVING DOOR EXPLOITANTEN VAN LEVENSMIDDELENBEDRIJVEN .....</u></u>	<u>17</u>
III.1. MOTIVERING.....	18
III.2. IMPLICATIES	18
III.3. BIJDRAGE/EFFECT	19
III.3.1. ARTIKEL 19, LID 1	19
i) Verplichting tot uit de handel nemen	19
ii) Praktische benadering	21
iii) Kennisgeving van het uit de handel nemen aan de bevoegde autoriteiten.....	23
iv) Wijze van kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten	23
v) Terugroepen en kennisgeving aan de consumenten.....	23
vi) Verantwoordelijkheid voor de toepassing van artikel 19, lid 1	23
III.3.2. ARTIKEL 19, LID 2	24
III.3.3. ARTIKEL 19, LID 3	25
III.3.4. ARTIKEL 19, LID 4	26
III.3.5. KENNISGEVING AAN HET SYSTEEM VOOR SNELLE WAARSCHUWINGEN OVER LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS (RAPID ALERT SYSTEM FOR FOOD AND FEED (RASFF)).....	26

<u>IV.</u>	<u>ARTIKEL 20: UIT DE HANDEL NEMEN, TERUGGROEPEN EN KENNISGEVING DOOR EXPLOITANTEN VAN DIERVOEDERBEDRIJVEN .....</u>	<u>27</u>
IV.1.	MOTIVERING.....	28
IV.2.	IMPLICATIES	28
IV.3.	BIJDRAGE/EFFECT	28
IV.3.1.	ARTIKEL 20, LID 1	28
i)	Uit de handel nemen en kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten.....	28
ii)	Vernietiging	29
iii)	Kennisgeving aan de gebruikers en terugroepen	30
IV.3.2.	ARTIKEL 20, LEDEN 2, 3 EN 4	30
<u>V.</u>	<u>ARTIKEL 11: INVOER VAN LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS .....</u>	<u>31</u>
<u>VI.</u>	<u>ARTIKEL 12: UITVOER VAN LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS .....</u>	<u>32</u>
VI.1.	MOTIVERING EN DOEL	33
VI.2.	ARTIKEL 12, LID 1.....	33
VI.3.	ARTIKEL 12, LID 2	34

INLEIDING

Verordening (EG) nr. 178/2002¹ (hierna “de verordening”) is op 28 januari 2002 goedgekeurd. Met de verordening wordt onder meer beoogd gemeenschappelijke definities vast te stellen en de overkoepelende basisbeginselen en legitieme doelstellingen van de levensmiddelenwetgeving te bepalen voor het garanderen van een hoog niveau van bescherming van de gezondheid en een doeltreffend functioneren van de interne markt.

Hoofdstuk II van de verordening heeft tot doel de in de rechtsgeschiedenis van de lidstaten reeds bestaande algemene beginselen (artikelen 5 tot en met 10) en voorschriften (artikelen 14 tot en met 21) van de levensmiddelenwetgeving op communautair niveau te harmoniseren door ze in de Europese context te plaatsen en te voorzien in een fundamenteel kader van definities, beginselen en voorschriften voor de Europese levensmiddelenwetgeving van morgen.

Via een informele aanpak heeft directoraat-generaal Gezondheid en consumentenbescherming een werkgroep met deskundigen uit de lidstaten opgericht om een aantal vraagstukken betreffende de tenuitvoerlegging en de interpretatie van de verordening te bestuderen en daarover tot overeenstemming te komen.

Bovendien heeft de Commissie met het oog op transparantie alle betrokken partijen aangemoedigd een debat over de tenuitvoerlegging en toepassing van de verordening te houden in alle openheid en in forums waar de lidstaten kunnen worden geraadpleegd en waar de verschillende sociaal-economische belanghebbenden hun mening kunnen geven. Daartoe heeft de Commissie een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de lidstaten, de producenten, de industrie, de handel en de consumenten georganiseerd (op 19 april 2004) om te discussiëren over algemene problemen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de verordening. Er zij echter op gewezen dat aangelegenheden betreffende de niet-overeenstemming van nationale wetgeving met de verordening niet tot het werkkterrein van deze exercitie behoren en verder volgens de vaste procedures van de Commissie zullen worden behandeld.

Ten slotte heeft het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid de volgende conclusies tijdens zijn vergadering van 20 december 2004 goedgekeurd. Het comité is van oordeel dat dit nuttige proces moet worden voortgezet in het licht van de ervaring die wordt opgedaan met de volledige toepassing van de verordening vanaf 1 januari 2005. Deze conclusies dienen in brede kring onder de belanghebbende partijen te worden verspreid.

Doel van dit document is alle spelers in de voedselketen te helpen om de verordening beter te begrijpen en op correcte en uniforme wijze toe te passen. Het heeft echter geen formele rechtskracht en bij geschillen ligt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de rechtsinterpretatie bij het Hof van Justitie.

---

¹ Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden.

Voorts zij vermeld dat over sommige kwesties van specifiek belang voor een categorie exploitanten van levensmiddelenbedrijven de Commissie een schriftelijk standpunt heeft ingenomen².

De volgende punten zullen worden behandeld:

- verantwoordelijkheden (artikel 17);
- traceerbaarheid (artikel 18);
- uit de handel nemen, terugroepen en kennisgeving voor levensmiddelen en diervoeders (artikelen 19 en 20) met betrekking tot de veiligheidsvoorschriften voor levensmiddelen en diervoeders (artikelen 14 en 15);
- in- en uitvoer (artikelen 11 en 12).

*

*   *

---

² Schriftelijke vraag E-2704/04 van W. Piecyk over de tenuitvoerlegging van de traceerbaarheidsvoorschriften voor liefdadigheidsinstellingen.

I. ARTIKEL 17:

VERANTWOORDELIJKHEDEN

Artikel 17

1. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven zorgen ervoor dat de levensmiddelen en diervoeders in alle stadia van de productie, verwerking en distributie in de bedrijven onder hun beheer voldoen aan de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving die van toepassing zijn op hun bedrijvigheid en controleren of deze voorschriften metterdaad worden nageleefd.

2. De lidstaten handhaven de levensmiddelenwetgeving en gaan na of de exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving in alle stadia van de productie, verwerking en distributie naleven.

Daartoe onderhouden zij een systeem van officiële controles en andere op de situatie afgestemde activiteiten, met inbegrip van de communicatie met het publiek over de veiligheid en de risico's van levensmiddelen en diervoeders, bewaking van de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders alsmede andere controleactiviteiten betreffende alle stadia van de productie, verwerking en distributie.

Voorts stellen de lidstaten de regels vast inzake maatregelen en sancties in geval van overtredingen van de wetgeving inzake levensmiddelen en diervoeder. De maatregelen en sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

I.1. Motivering

- Dit artikel strookt met het doel dat in het Witboek over voedselveiligheid werd geformuleerd om de rol te definiëren van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en alle categorieën belanghebbenden in de levensmiddelen- en de diervoederketen - hierna “voedselketen” genoemd (d.w.z. landbouwers, levensmiddelen- en diervoederfabrikanten, importeurs, makelaars, distributiebedrijven, openbare en particuliere cateringbedrijven, ...).
- Aangezien de exploitant van een levensmiddelenbedrijf³ in de beste positie verkeert om een veilig systeem voor de levering van levensmiddelen/diervoeders en het garanderen van de veiligheid van de door hem geleverde levensmiddelen/diervoeders te ontwerpen, draagt hij de **primaire juridische verantwoordelijkheid** om de naleving van de levensmiddelenwetgeving⁴ en met name de voedselveiligheid te waarborgen.

I.2. Implicaties

- Artikel 17, lid 1, verplicht de exploitanten van levensmiddelenbedrijven actief deel te nemen aan de tenuitvoerlegging van de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving door na te gaan of deze voorschriften worden nageleefd. Dit algemene voorschrift is nauw verbonden met andere bindende voorschriften die in specifieke wetgeving zijn vastgesteld (bv. toepassing van de HACCP-beginselen op het gebied van de levensmiddelenhygiëne).
- Aldus impliceert artikel 17, lid 1, een verantwoordelijkheid van de exploitanten voor de activiteiten onder hun beheer op grond van de klassieke aansprakelijkheidsregels, volgens welke eenieder aansprakelijk is voor zaken en handelingen die onder zijn beheer vallen. Het consolideert dit voorschrift in de communautaire rechtsorde die geldt op het gebied van de levensmiddelenwetgeving (niet alleen de wetgeving inzake voedselveiligheid, maar ook andere levensmiddelenwetgeving), en aldus verbiedt het de lidstaten op nationaal niveau wetsbepalingen te handhaven of goed te keuren die exploitanten van levensmiddelenbedrijven van deze verplichting zouden vrijstellen.
- Hoewel het voorschrift van artikel 17, lid 1, vanaf 1 januari 2005 rechtstreeks van toepassing is, moet de aansprakelijkheid van exploitanten van levensmiddelenbedrijven in de praktijk voortvloeien uit de overtreding van een specifiek voorschrift in de levensmiddelenwetgeving (en uit de bepalingen inzake civiel- of strafrechtelijke aansprakelijkheid in de nationale rechtsorde van elke lidstaat). Aansprakelijkheidsprocedures zullen niet op artikel 17 worden gebaseerd, maar op een rechtsgrond die in de nationale rechtsorde en in de specifieke niet-nageleefde wetgeving moet worden gevonden.

---

³ In dit document worden met de term “exploitant van een levensmiddelenbedrijf” zowel de exploitanten van levensmiddelenbedrijven als de exploitanten van diervoederbedrijven bedoeld.

⁴ In dit document worden met de term “levensmiddelenwetgeving” zowel levensmiddelen- als diervoederwetgeving bedoeld, en worden met de term “voedselveiligheid” zowel de veiligheid van levensmiddelen als de veiligheid van diervoeder bedoeld.

- Artikel 17, lid 2, stelt voor de bevoegde autoriteiten in de lidstaten een algemene verplichting vast om na te gaan of de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving in alle stadia van de voedselketen volledig en doeltreffend zijn gehandhaafd.

I.3. Bijdrage/effect

I.3.1. Algemene verplichting tot naleving en controle

- Vanaf 1 januari 2005 wordt deze bepaling een algemeen voorschrift dat in alle lidstaten en op alle gebieden van de levensmiddelenwetgeving geldt.
- De consolidatie van dit voorschrift moet zorgen voor de opheffing van ongelijkheden die leiden tot handelsbelemmeringen en concurrentievervalsing tussen de exploitanten van levensmiddelenbedrijven.
- In dit voorschrift wordt ten volle rekening gehouden met de fundamentele rol van de levensmiddelenbedrijven voor het **beleid 'van boer tot bord'**, dat alle sectoren van de voedselketen omvat, met name bij het waarborgen van de voedselveiligheid.

I.3.2. Vaststelling van aansprakelijkheid

- Artikel 17 heeft tot doel:
  - de verantwoordelijkheden van de exploitanten van levensmiddelenbedrijven te bepalen en deze te onderscheiden van die van de lidstaten, en
  - het beginsel volgens hetwelk de hoofdverantwoordelijkheid voor het doen naleven van de levensmiddelenwetgeving, en in het bijzonder van de normen voor de voedselveiligheid, bij de levensmiddelenbedrijven wordt gelegd, uit te breiden tot alle gebieden van de levensmiddelenwetgeving.
- Het artikel heeft niet tot gevolg dat een communautaire regeling tot vaststelling van de aansprakelijkheid van de verschillende schakels van de voedselketen in het leven wordt geroepen. Het bepalen van de feiten en omstandigheden op grond waarvan een exploitant strafrechtelijk en/of civielrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld, is een complexe aangelegenheid die in sterke mate afhangt van de structuur van de verschillende nationale rechtsstelsels.
- Er zij op gewezen dat in discussies over aansprakelijkheidskwesties rekening moet worden gehouden met het feit dat de interacties tussen producenten, fabrikanten en distributeurs steeds complexer worden. Zo hebben bijvoorbeeld primaire producenten in veel gevallen contractuele verplichtingen tegenover fabrikanten of distributeurs om te voldoen aan specificaties betreffende de kwaliteit en/of de veiligheid. Distributeurs laten steeds meer producten onder hun eigen merknaam produceren en spelen een cruciale rol bij het ontwerp en de vormgeving van producten.

Deze nieuwe situatie moet dan ook leiden tot een grotere gezamenlijke verantwoordelijkheid door de hele voedselketen heen in plaats van versnipperde individuele verantwoordelijkheden. Elke schakel in de voedselketen moet echter binnen de context van zijn eigen specifieke activiteiten de nodige maatregelen nemen

om ervoor te zorgen dat de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving worden nageleefd, door beginselen van het HACCP-type en andere soortgelijke instrumenten toe te passen.

Indien wordt geconstateerd dat voor een product de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving niet worden nageleefd, moet de aansprakelijkheid van elke schakel in de keten worden beoordeeld op basis van de vraag of hij zijn eigen specifieke verplichtingen correct is nagekomen.

*

*

*

II. ARTIKEL 18:

TRACEERBAARHEID

Overweging 28

De ervaring heeft geleerd dat de werking van de interne markt voor levensmiddelen en diervoeders in het gedrang kan komen als het onmogelijk is levensmiddelen en diervoeders te traceren. Daarom moet er bij de diervoeder- en levensmiddelenbedrijven een alomvattend systeem worden ingesteld, zodat producten op gerichte en nauwkeurige wijze uit de handel kunnen worden genomen of de consumenten of controlefunctionarissen adequaat kunnen worden geïnformeerd, waardoor in geval van voedselveiligheidsproblemen een eventuele onnodige verdergaande verstoring wordt vermeden.

Overweging 29

Levensmiddelen- en diervoederbedrijven, met inbegrip van importeurs, moeten ten minste het bedrijf kunnen identificeren dat hun het levensmiddel, het diervoeder, het dier of de stof heeft geleverd dat of die in een levensmiddel of diervoeder kan worden opgenomen, zodat bij naspeuringen de traceerbaarheid in alle stadia gewaarborgd is.

Artikel 3, punt 15

‘Traceerbaarheid’: mogelijkheid om een levensmiddel, diervoeder, voedselproducerend dier of stof die bestemd is om in een levensmiddel of diervoeder te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin wordt verwerkt, door alle stadia van de productie, verwerking en distributie te traceren en te volgen.

Artikel 18

1. Levensmiddelen, diervoeders, voedselproducerende dieren en alle andere stoffen die bestemd zijn om in een levensmiddel of diervoeder te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin worden verwerkt, zijn in alle stadia van de productie, verwerking en distributie traceerbaar.

2. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven moeten kunnen nagaan wie hun levensmiddelen, diervoeders, voedselproducerende dieren of andere stoffen die bestemd zijn om in levensmiddelen of diervoeders te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin worden verwerkt, heeft geleverd. Hiertoe moeten deze exploitanten beschikken over systemen en procedures met behulp waarvan deze informatie op verzoek aan de bevoegde autoriteiten kan worden verstrekt.

3. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven moeten beschikken over systemen en procedures waarmee kan worden vastgesteld aan welke bedrijven zij hun producten hebben geleverd. Deze informatie wordt op verzoek aan de bevoegde autoriteiten verstrekt.

4. Levensmiddelen of diervoeders die in de Gemeenschap op de markt worden of vermoedelijk zullen worden gebracht, worden met het oog op hun traceerbaarheid adequaat geëtiketteerd of gekenmerkt door middel van relevante documentatie of informatie overeenkomstig de desbetreffende voorschriften van meer specifieke bepalingen.

5. Bepalingen voor de toepassing van de leden 1 tot en met 4 met betrekking tot bepaalde sectoren kunnen volgens de procedure van artikel 58, lid 2, worden vastgesteld.

II.1. Motivering

De recente voedselschandalen (BSE en de dioxinecrisis) hebben aangetoond dat de identificatie van de oorsprong van diervoeders en levensmiddelen van het allergrootste belang is voor de bescherming van de consument. Traceerbaarheid draagt er met name toe bij om het uit de handel nemen van levensmiddelen te vergemakkelijken en maakt het mogelijk de consument gerichte en accurate informatie te verstrekken over de betrokken producten. Traceerbaarheid op zich maakt levensmiddelen niet veilig. Het is een instrument voor risicobeheersing dat moet helpen om een voedselveiligheidsprobleem onder controle te krijgen.

- Traceerbaarheid heeft verschillende doelstellingen zoals voedselveiligheid, eerlijke handel tussen exploitanten en betrouwbaarheid van de aan de consument verstrekte informatie. De traceerbaarheidseis is in de verordening opgenomen met name met het doel de voedselveiligheid te waarborgen en een hulpmiddel te verschaffen om onveilige levensmiddelen/diervoeders uit de handel te nemen.
- Traceerbaarheid moet ervoor zorgen dat producten op gerichte en nauwkeurige wijze uit de handel kunnen worden genomen of teruggedroepen, adequate informatie aan de consument en de exploitanten van levensmiddelenbedrijven kan worden verstrekt, de controle instanties een risicobeoordeling kunnen uitvoeren en de onnodige verdere verstoring van de handel kan worden voorkomen.

II.2. Implicaties

- Krachtens artikel 18 moeten de exploitanten van levensmiddelen:
  - kunnen nagaan wie aan hen producten heeft geleverd en aan wie zij producten hebben geleverd;
  - beschikken over systemen en procedures waarmee deze informatie op verzoek aan de bevoegde autoriteiten kan worden verstrekt.

Dit voorschrift berust op de aanpak “één stap terug” – “één stap vooruit”, die voor de exploitanten van levensmiddelenbedrijven impliceert dat:

- zij moeten beschikken over een systeem waarmee zij de directe leverancier(s) en de directe afnemer(s) van hun producten kunnen identificeren;
- een verband “leverancier-product” moet worden gelegd (welke producten zijn door welke leveranciers geleverd);

- een verband “afnemer-product” moet worden gelegd (welke producten zijn aan welke afnemers geleverd); De exploitanten van levensmiddelenbedrijven hoeven de directe afnemers echter niet te kunnen identificeren indien die eindverbruiker zijn.

II.3. Bijdrage/effect

- Hoewel traceerbaarheid geen nieuw begrip is in de voedselketen, is het de eerste keer dat de verplichting voor alle exploitanten van levensmiddelenbedrijven om de leveranciers en de directe afnemers van hun levensmiddelen/diervoerders te identificeren, uitdrukkelijk in een horizontale communautaire wettekst is opgenomen. Bijgevolg schept artikel 18 een nieuwe algemene verplichting voor exploitanten van levensmiddelenbedrijven.
- Artikel 18 is zo geformuleerd dat het doel en het beoogde resultaat worden omschreven, in plaats dat wordt bepaald hoe dat resultaat moet worden bereikt.

Zonder afbreuk te doen aan specifieke voorschriften laat deze algemenere aanpak de industrie een grotere flexibiliteit bij de tenuitvoerlegging van het voorschrift, hetgeen waarschijnlijk zal leiden tot lagere nalevingskosten. Daartoe moeten echter zowel de levensmiddelenbedrijven als de controle-instanties zich actief inzetten voor een doeltreffende tenuitvoerlegging. Dit kan met moeilijkheden gepaard gaan, hoewel het probleem kan worden verlicht door het opstellen van gedragscodes door de industrie.

II.3.1. Werkingssfeer van de traceerbaarheidseis

i) Bedoelde producten

- De formulering van dit artikel, en met name het gedeelte “*alle stoffen die bestemd zijn om in een levensmiddel of diervoeder te worden verwerkt*”, mag niet in die zin worden geïnterpreteerd dat geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen onder het voorschrift kunnen vallen. Sommige van die producten vallen onder specifieke verordeningen of richtlijnen die nog strengere verplichtingen inzake traceerbaarheid kunnen opleggen.
- De bedoelde stoffen zijn die welke bestemd zijn om in een levensmiddel of diervoeder te worden “verwerkt” of waarvan kan worden verwacht dat ze daarin worden verwerkt tijdens de vervaardiging, de bereiding of de behandeling. Dit zou bijvoorbeeld alle soorten ingrediënten van levensmiddelen en diervoeders omvatten, met inbegrip van graan indien dit in een levensmiddel of diervoeder wordt verwerkt. Graan valt daar echter niet onder indien het als zaaigraan wordt gebruikt.
- Zo ook maakt verpakkingsmateriaal geen deel uit van een levensmiddel zoals dit in artikel 2 wordt gedefinieerd en valt het niet binnen de werkingssfeer van artikel 18, niettegenstaande bestanddelen ervan ongewild in het levensmiddel kunnen

terechtkomen. Voor de traceerbaarheid van verpakkingsmaterialen voor levensmiddelen bestaan specifieke voorschriften, die op 27 oktober 2004 zijn goedgekeurd⁵.

- Bovendien moeten de nieuwe Verordening (EG) nr. 852/2004 inzake levensmiddelenhygiëne en de aangekondigde verordening inzake diervoederhygiëne er vanaf 1 januari 2006 voor zorgen dat er een verband bestaat tussen levensmiddel/diervoeder en geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik en gewasbeschermingsmiddelen, waardoor in de bestaande leemte wordt voorzien daar de landbouwers registers over deze producten zullen moeten bijhouden en bewaren.

ii) **Bedoelde exploitanten**

- Artikel 18 van de verordening is van toepassing op exploitanten van levensmiddelenbedrijven in alle stadia van de voedselketen, vanaf de primaire productie (voedselproducerende dieren, oogsten), over de verwerking van levensmiddelen/diervoeders tot de distributie. Dit omvat ook liefdadigheidsinstellingen. De lidstaten moeten echter in het kader van rechtshandhaving en sancties rekening houden met de bijzondere situatie van liefdadigheidsinstellingen en schenkingsactiviteiten.
- In artikel 3, punten 2 en 5, wordt een levensmiddelenbedrijf gedefinieerd als een “onderneming ... die ... actief is in enig stadium van de productie, verwerking en distributie van levensmiddelen/diervoeders”. Transport- en opslagbedrijven vallen, als ondernemingen die bij de distributie van levensmiddelen/diervoeders betrokken zijn, onder deze definitie en moeten artikel 18 naleven.
- Indien het vervoer in een levensmiddelenbedrijf is geïntegreerd, moet het bedrijf in zijn geheel aan artikel 18 voldoen. Voor de transportafdeling kan worden volstaan met het bijhouden van registers van de aan afnemers geleverde producten, aangezien andere afdelingen in het bedrijf normaliter registers van de van leveranciers ontvangen producten bijhouden.
- De fabrikanten van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik en van landbouwproductiemiddelen (zoals zaden) vallen niet onder de bepalingen van artikel 18.

iii) **Toepasselijkheid op exporteurs uit derde landen (in verband met artikel 11)**

- De traceerbaarheidsbepalingen van de verordening hebben geen effect buiten het grondgebied van de EU. Dit voorschrift heeft betrekking op alle stadia van de productie, de verwerking en de distributie in de EU, namelijk van importeur tot detailhandelniveau.
- Artikel 11 mag niet in die zin worden geïnterpreteerd dat de traceerbaarheidseis wordt uitgebreid tot exploitanten van levensmiddelbedrijven in derde landen. Het bepaalt dat

---

⁵ Verordening (EG) nr. 1935/2004 van 27 oktober 2004, PB L 338 van 13.11.2004, blz. 4.

in de Gemeenschap ingevoerde levensmiddelen/diervoeders moeten voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de EU-levensmiddelenwetgeving.

- Exporteurs in landen die handelspartner van de EU zijn, zijn niet wettelijk verplicht te voldoen aan de binnen de EU opgelegde traceerbaarheidseis (behalve in omstandigheden waarin speciale bilaterale overeenkomsten voor bepaalde gevoelige sectoren bestaan of waarin specifieke communautaire rechtsvoorschriften gelden, bijvoorbeeld in de veterinaire sector).
- Het doel van artikel 18 is in voldoende mate vervuld omdat het voorschrift zich uitstrekt tot de importeur. Aangezien de EU-importeur het bedrijf moet kunnen identificeren dat het product uit het derde land heeft geëxporteerd, wordt aangenomen dat de eis van artikel 18 en het doel ervan zijn vervuld.
- Het is bij sommige EU-exploitanten van levensmiddelenbedrijven gangbare praktijk dat de handelspartners worden verzocht te voldoen aan de traceerbaarheidseisen, waarbij zelfs verder wordt gegaan dan het beginsel “één stap terug – één stap vooruit”. Dergelijke verzoeken maken evenwel deel uit van contractuele afspraken van het levensmiddelenbedrijf en niet van door de verordening vastgestelde voorschriften.

II.3.2. Tenuitvoerlegging van de traceerbaarheidseis

i) Identificatie van leveranciers en afnemers door de exploitanten van levensmiddelenbedrijven

- De exploitant van een levensmiddelenbedrijf moet kunnen nagaan van wie hij zijn levensmiddelen/grondstoffen heeft ontvangen. Hierbij kan het gaan om een particulier (bijvoorbeeld een jager of een paddestoelenzoeker) of een rechtspersoon. Overweging 29 stelt dat levensmiddelenbedrijven ten minste het bedrijf moeten kunnen identificeren dat hun het levensmiddel/diervoeder of de stof heeft geleverd dat of die in een levensmiddel/diervoeder kan worden opgenomen.

Hier moet worden verduidelijkt dat de term “leveren” niet mag worden geïnterpreteerd als de louter fysieke aflevering van het levensmiddel/diervoeder of het voedselproducerend dier (bv. de vrachtwagenchauffeur die werknemer is van een bepaald bedrijf). Het identificeren van de persoon die de fysieke aflevering verricht, is niet het doel dat met dit voorschrift wordt nagestreefd, en het zou niet toereikend zijn om de traceerbaarheid door de voedselketen heen te garanderen.

- De exploitant van een levensmiddelenbedrijf hoeft alleen de andere bedrijven (rechtspersonen) te identificeren waaraan hij producten levert (met uitsluiting van de eindverbruikers). In het geval van handel tussen detailhandelaren, zoals tussen een distributeur en een restaurant, is de traceerbaarheidseis ook van toepassing.

ii) Interne traceerbaarheid

- Logischerwijs kan op grond van artikel 18 worden verwacht dat de exploitanten van levensmiddelenbedrijven zorgen voor een zekere mate van interne traceerbaarheid. Artikel 18 moet samen met overweging 28 worden gelezen. Volgens die overweging

*“moet er **bij** de diervoeder- en levensmiddelenbedrijven een **alomvattend** systeem worden ingesteld, zodat producten op **gerichte en nauwkeurige** wijze uit de handel kunnen worden genomen ..., waardoor **in geval van voedselveiligheidsproblemen een eventuele onnodige verdergaande verstoring wordt vermeden**”.*

- Een intern traceerbaarheidssysteem zal de exploitant van nut zijn omdat daardoor producten gerichter en nauwkeuriger uit de handel kunnen worden genomen. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven zouden kosten besparen doordat het uit de handel nemen minder tijd in beslag neemt en onnodige verdergaande verstoring wordt vermeden.
- Zonder afbreuk te doen aan gedetailleerdere voorschriften verplicht de verordening de exploitanten niet een verband te leggen (de zogenaamde interne traceerbaarheid) tussen inkomende en uitgaande producten. Het is evenmin verplicht registers bij te houden waarin wordt vermeld hoe charges binnen een bedrijf worden gesplitst en samengevoegd om specifieke producten of nieuwe charges te maken.
- Kortom, de exploitanten van levensmiddelenbedrijven moeten worden aangemoedigd systemen voor interne traceerbaarheid te ontwikkelen die zijn afgestemd op de aard van hun activiteiten (verwerking, opslag, distributie van levensmiddelen, enz.). De beslissing over de mate van gedetailleerdheid van de interne traceerbaarheid moet aan de exploitant van het bedrijf worden overgelaten en moet in verhouding staan tot de aard en de grootte van het levensmiddelenbedrijf.

iii) Traceerbaarheidssystemen vastgesteld in specifieke wetgeving

Behalve specifieke wetgeving tot vaststelling van op de voedselveiligheid gerichte traceerbaarheidseisen voor bepaalde sectoren/producten in overeenstemming met de “geest” van artikel 18 bestaat er een reeks specifieke voorschriften waarin voor bepaalde producten normen voor het in de handel brengen en de kwaliteit zijn vastgesteld. Deze voorschriften, die vaak de eerlijke handel beogen, bevatten bepalingen over de identificatie van de producten, de verzending van de begeleidende documenten bij de transacties, het bijhouden van registers, enz.

Andere in het kader van specifieke bepalingen bestaande systemen voor de identificatie van producten mogen worden gebruikt om aan het voorschrift van artikel 18 te voldoen, in zoverre ze het mogelijk maken om de leveranciers en de directe ontvangers van de producten in alle stadia van de productie, verwerking en distributie te identificeren.

De traceerbaarheidsvoorschriften van de verordening zijn echter algemene voorschriften en zijn bijgevolg altijd van toepassing. Om uit te maken of sectorale traceerbaarheidsbepalingen reeds aan de voorschriften van artikel 18 voldoen, zouden die bepalingen grondig moeten worden geanalyseerd.

iv) Soorten bij te houden informatie

Artikel 18 specificeert niet welke soorten informatie moeten worden bijgehouden door de exploitanten van levensmiddelen- en diervoederbedrijven. Alle voor de traceerbaarheid relevante informatie moet worden bijgehouden, afhankelijk van de kenmerken van elk traceerbaarheidssysteem.

Om echter het doel van artikel 18 te verwezenlijken, wordt de registratie van de volgende informatie noodzakelijk geacht. Deze informatie kan in twee categorieën worden ingedeeld naar gelang van de prioriteit ervan:

- De eerste categorie informatie omvat alle informatie die in alle gevallen ter beschikking van de bevoegde autoriteiten moet worden gesteld:

- naam en adres van de leverancier, aard van de door hem geleverde producten;
- naam en adres van de afnemer, aard van de aan hem geleverde producten;
- datum van de transactie / aflevering.

De registratie van de datum van de transactie/aflevering vloeit rechtstreeks voort uit de registratie van de andere twee punten. Wanneer producten van eenzelfde type diverse malen aan de exploitant van een levensmiddelenbedrijf worden geleverd, zou alleen met de registratie van de naam van de leverancier en de aard van de producten niet aan de traceerbaarheidseis worden voldaan.

- De tweede categorie informatie omvat aanvullende informatie waarvan het bijhouden ten zeerste wordt aanbevolen:

- volume of hoeveelheid;
- chargennummer, in voorkomend geval;
- gedetailleerdere beschrijving van het product (voorverpakt of onverpakt product, soort fruit/groente, rauw of verwerkt product).

De te registreren informatie moet worden gekozen in het licht van de activiteit van het levensmiddelenbedrijf (aard en grootte van het bedrijf) en de kenmerken van het traceerbaarheidssysteem.

Uit voedselcrises in het verleden is gebleken dat het traceren van het commerciële traject van een product (aan de hand van de facturen van een bedrijf) niet voldoende was om het fysieke traject van het product te volgen. Daarom is het van essentieel belang dat het traceerbaarheidssysteem van elke exploitant van een levensmiddelen-/diervoederbedrijf zo is ontworpen dat het fysieke traject van de producten kan worden gevolgd: door het gebruik van afleveringsbonnen (of de registratie van het adres van productiefaciliteiten) zou worden gezorgd voor een efficiëntere traceerbaarheid.

v) Reactietijd voor de beschikbaarheid van traceerbaarheidsgegevens

- Artikel 18 verplicht de exploitanten van levensmiddelen- en diervoederbedrijven te beschikken over systemen en procedures om de traceerbaarheid van hun producten te waarborgen. Hoewel deze systemen in het artikel niet nader worden gespecificeerd, impliceert het gebruik van de termen "systemen" en "procedures" een gestructureerd mechanisme dat de gewenste informatie op verzoek van de bevoegde autoriteiten kan verstrekken.
- Het meest cruciale punt als het erop aankomt te beschikken over een goed traceerbaarheidssysteem dat beantwoordt aan het in overweging 28 omschreven doel, is de tijd die nodig is om snelle en nauwkeurige informatie te verstrekken. Vertraging bij het verstrekken van deze relevante informatie zou een snelle reactie verijdelen als zich een crisis voordoet.

- De minimale informatie die tot de bovengenoemde eerste categorie behoort, moet onmiddellijk beschikbaar zijn voor de bevoegde autoriteiten.
- De informatie die tot de tweede categorie behoort, moet beschikbaar zijn zo snel dit redelijkerwijs doenbaar is, binnen aan de omstandigheden aangepaste termijnen.

vi) Duur van het bijhouden van registers

Artikel 18 stelt geen minimumduur voor het bijhouden van registers vast. In het algemeen gaat men ervan uit dat commerciële documenten gewoonlijk gedurende een periode van vijf jaar worden bewaard ten behoeve van belastingcontroles. Deze periode van vijf jaar zou, indien ze vanaf de productie- of afleveringsdatum geldt voor de traceerbaarheidsregisters⁶, waarschijnlijk aan het doel van artikel 18 beantwoorden.

Deze algemene regel zou echter in sommige gevallen moeten worden aangepast:

- voor producten⁷ zonder gespecificeerde houdbaarheidstermijn geldt de algemene regel van vijf jaar;
- voor producten met een houdbaarheidstermijn van meer dan vijf jaar moeten registers worden bijgehouden gedurende de houdbaarheidstermijn plus zes maanden;
- voor zeer bederfelijke producten, die een houdbaarheidstermijn van minder dan drie maanden hebben of waarvoor geen houdbaarheidsdatum wordt vermeld⁸ en die rechtstreeks voor de eindverbruiker bestemd zijn, moeten registers worden bijgehouden gedurende een periode van zes maanden na de productie- of afleveringsdatum.

Ten slotte moet er rekening mee worden gehouden dat veel levensmiddelenbedrijven behalve de traceerbaarheidsbepalingen van artikel 18 van de verordening ook nog specifiekere voorschriften moeten naleven wat het bijhouden van registers betreft (soort bij te houden informatie en duur). De bevoegde autoriteiten moeten ervoor zorgen dat zij deze voorschriften naleven.

*
*   *

⁶ Meer bepaald voor registers die behoren tot de eerste categorie informatie als bedoeld in punt II.3.2.IV).

⁷ Producten zoals wijn.

⁸ Producten zoals fruit, groenten en niet-voorverpakte producten.

III. ARTIKEL 19:

UIT DE HANDEL NEMEN, TERUGGROEPEN EN KENNISGEVING DOOR EXPLOITANTEN VAN LEVENSMIDDELENBEDRIJVEN

Artikel 19

- 1. Indien een exploitant van een levensmiddelenbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een levensmiddel dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken levensmiddel uit de handel te nemen wanneer dit de directe controle van de exploitant van een levensmiddelenbedrijf heeft verlaten, en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen. Indien het product de consument bereikt kan hebben, stelt de exploitant de consumenten op doeltreffende en nauwkeurige wijze in kennis van de redenen voor het uit de handel nemen en roept zo nodig, wanneer andere maatregelen niet volstaan om een hoog niveau van gezondheidsbescherming te verwezenlijken, de reeds aan consumenten geleverde producten terug.*
- 2. Een exploitant van een levensmiddelenbedrijf die verantwoordelijk is voor activiteiten met betrekking tot de detailhandel of distributie die niet van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid en integriteit van het levensmiddel leidt, binnen het bestek van zijn activiteiten, procedures in om producten die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, uit de handel te nemen en draagt bij tot de voedselveiligheid door relevante informatie door te geven die nodig is om een levensmiddel te traceren, waarbij hij meewerkt aan de door de producenten, de verwerkers, de fabrikanten en/of de bevoegde autoriteiten ondernomen actie.*
- 3. Een exploitant van een levensmiddelenbedrijf stelt de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis als hij van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een door hem in de handel gebracht levensmiddel schadelijk voor de menselijke gezondheid kan zijn. Hij stelt de bevoegde autoriteiten in kennis van de maatregelen die hij heeft genomen om risico's voor de eindgebruiker te voorkomen en verhindert of ontmoedigt niemand om overeenkomstig de nationale wetgeving en de juridische praktijk, met de bevoegde autoriteiten samen te werken, indien hierdoor een risico in verband met een levensmiddel kan worden voorkomen, beperkt of weggenomen.*
- 4. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven werken samen met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om risico's, verbonden aan een levensmiddel dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden of te beperken.*

III.1. Motivering

- De verplichtingen van artikel 19 hebben tot doel het risico verbonden aan het in de handel brengen van onveilige levensmiddelen te beperken of weg te nemen en het risico verbonden aan het in de handel brengen van levensmiddelen die schadelijk voor de gezondheid kunnen zijn, te voorkomen, te beperken of weg te nemen.
- De omvang van de verplichtingen van exploitanten met betrekking tot het uit de handel nemen (of terugroepen) en kennisgeving van een onveilig levensmiddel houdt verband met de algemene veiligheidsvoorschriften van artikel 14 van Verordening 178/2002.
- Om ervoor te zorgen dat de maatregelen voor het beperken of wegnemen van een risico evenredig zijn, is het belangrijk dat relevante criteria worden gehanteerd voor de toepassing van het begrip onveilig levensmiddel, met dien verstande dat het uit de handel nemen en terugroepen bedoeld zijn voor gevallen waarin een onmiddellijke maatregel noodzakelijk is om een risico weg te nemen.
- De kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten door de exploitanten van levensmiddelenbedrijven is een belangrijk element van het markttoezicht, daar zij de bevoegde autoriteiten in staat stelt na te gaan of de exploitanten de nodige maatregelen hebben genomen om de risico's verbonden aan een in de handel gebracht levensmiddel onder controle te krijgen, en aanvullende maatregelen op te leggen of te nemen indien dit nodig is om de risico's te vermijden.

III.2. Implicaties

- Artikel 19 legt de exploitanten van levensmiddelenbedrijven vanaf 1 januari 2005 specifieke verplichtingen op om levensmiddelen die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen. Indien het product de consumenten bereikt kan hebben, stelt de exploitant deze in kennis en roept zo nodig de reeds aan consumenten geleverde producten terug.
- Artikel 19 voorziet in de nodige samenwerking tussen de exploitanten in de voedselketen om ervoor te zorgen dat onveilige levensmiddelen uit de handel worden genomen.
- Artikel 19 legt de exploitant van een levensmiddelenbedrijf de specifieke verplichting op om de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen als hij van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een door hem in de handel gebracht levensmiddel schadelijk voor de gezondheid kan zijn.
- Het legt de exploitanten van levensmiddelenbedrijven de algemene verplichting op om samen te werken met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om de risico's verbonden aan een levensmiddel dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden of te beperken.

III.3. Bijdrage/effect

III.3.1. Artikel 19, lid 1

i) **Verplichting tot uit de handel nemen**

Artikel 19, lid 1, legt de exploitanten van levensmiddelenbedrijven de specifieke verplichting op om een levensmiddel dat niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen.

Voor een definitie van uit de handel nemen kan worden verwezen naar Richtlijn 2001/95/EG inzake algemene productveiligheid, die uit de handel nemen definieert als “alle maatregelen om uitstalling of distributie van een gevaarlijk product, alsmede aanbieding aan de consument te verhinderen”.

Het dient te worden benadrukt dat in de context van artikel 19:

- het uit de handel nemen kan plaatsvinden bij elke schakel in de voedselketen en niet alleen bij de aflevering aan de eindverbruiker;

- de verplichting om de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen van het uit de handel nemen van een product, een gevolg is van de verplichting tot uit de handel nemen;

- de verplichting tot uit de handel nemen geldt indien aan de volgende twee cumulatieve criteria is voldaan:

- **Eerste criterium om te beslissen tot uit de handel nemen: het levensmiddel in kwestie wordt door de exploitant beschouwd als niet in overeenstemming met de voedselveiligheidsvoorschriften.**

Artikel 14 van Verordening 178/2002 bepaalt hoe bij deze afweging te werk moet worden gegaan.

In de leden 2 tot en met 5 worden algemene criteria vastgesteld waarmee rekening moet worden gehouden om een levensmiddel als onveilig te beschouwen.

- Artikel 14, lid 2, bepaalt dat levensmiddelen worden geacht onveilig te zijn indien zij worden beschouwd als schadelijk voor de gezondheid of ongeschikt voor menselijke consumptie.
- Artikel 14, lid 3, bepaalt dat bij de beoordeling of een levensmiddel onveilig is, rekening wordt gehouden met de normale omstandigheden van het gebruik van het levensmiddel door de consument, alsmede in alle stadia van productie, verwerking en distributie, en met de informatie die aan de consument wordt verstrekt.

- Artikel 14, lid 4, en artikel 14, lid 5, bepalen dat bij de beoordeling of een levensmiddel schadelijk voor de gezondheid of ongeschikt voor menselijke consumptie is, bepaalde criteria in aanmerking moeten worden genomen.

In concretere bewoordingen specificeren artikel 14, lid 7, en artikel 14, lid 9, dat levensmiddelen die aan de specifieke communautaire bepalingen (of, bij ontstentenis daarvan, de nationale bepalingen) betreffende de veiligheid van het levensmiddel in kwestie voldoen, veilig worden geacht.

Ten slotte bevestigt artikel 14, lid 8, ook al wordt dit uitgelegd in het kader van de maatregelen van de bevoegde autoriteiten, dat niettegenstaande een levensmiddel voldoet aan de toepasselijke specifieke bepalingen, het toch als onveilig kan worden beschouwd.

- **Tweede criterium om te beslissen tot uit de handel nemen: een levensmiddel⁹ is in de handel en heeft de directe controle van het oorspronkelijke levensmiddelenbedrijf verlaten.**

Dit criterium vloeit voort uit de in artikel 19, lid 1, gebruikte formulering “uit de handel nemen”, die impliceert dat het levensmiddel in de handel werd gebracht. Bovendien bepaalt artikel 19, lid 1, dat een levensmiddel slechts uit de handel mag worden genomen wanneer dit de directe controle van de oorspronkelijke exploitant heeft verlaten (de term “initial” in de EN-versie van de verordening is in de NL-versie niet vertaald en wordt ten behoeve van deze richtsnoeren vertaald met “oorspronkelijk” (noot van de vertaler)).

Bijgevolg omvat de werkingssfeer van het in het kader van artikel 19, lid 1, bedoelde uit de handel nemen geen maatregelen tot verwijdering die vóór het in de handel brengen van een product worden getroffen. Bovendien wordt de verwijdering van levensmiddelen die de directe controle van de exploitant nog niet hebben verlaten, niet gedefinieerd als uit de handel nemen in de zin van artikel 19, lid 1.

Met de formulering “de directe controle van de oorspronkelijke exploitant van een levensmiddelenbedrijf” wordt beklemtoond dat, indien de exploitant van een levensmiddelenbedrijf de mogelijkheid heeft om de niet-naleving met eigen middelen ongedaan te maken zonder dat hij de medewerking van andere exploitanten hoeft te vragen/eisen, de verplichtingen van artikel 19, lid 1, niet van toepassing zijn. De toegevoegde woorden “van de oorspronkelijke exploitant” zijn belangrijk. Zij impliceren dat het levensmiddel bijvoorbeeld de verwerkingsinstallatie heeft verlaten en zich in de handen van een andere exploitant (andere schakel in de voedselketen) bevindt.

De werkingssfeer van het in artikel 19, lid 1, gedefinieerde uit de handel nemen houdt geen beperking in voor de werkingssfeer van het uit de handel nemen waartoe de bevoegde autoriteiten kunnen besluiten. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven kunnen worden verplicht een levensmiddel dat zich onder hun directe controle bevindt, op aanwijzing van een bevoegde autoriteit uit de handel te nemen wanneer deze maatregelen gerechtvaardigd zijn.

De werkingssfeer van het in artikel 19, lid 1, gedefinieerde uit de handel nemen doet geen afbreuk aan de wettelijke verplichting van de exploitanten van levensmiddelenbedrijven om er in de bedrijven onder hun beheer voor te zorgen dat levensmiddelen voldoen aan de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving (bv. artikel 17, lid 1, hierboven).

---

⁹ Zoals gedefinieerd in artikel 2 van Verordening 178/2002.

ii) Praktische benadering

In het kader van de in artikel 14 vastgestelde benadering moeten twee soorten gevallen in beschouwing worden genomen:

➤ **Het levensmiddel voldoet niet aan de specifieke communautaire (of nationale) bepalingen betreffende de veiligheid ervan:**

Een levensmiddel dat voldoet aan de specifieke communautaire (of nationale) bepalingen betreffende de veiligheid ervan, wordt overeenkomstig artikel 14, leden 7 en 9, veilig geacht.

Als het levensmiddel niet voldoet aan de specifieke communautaire (of, bij ontstentenis daarvan, nationale) bepalingen betreffende de veiligheid ervan, kan worden aangenomen dat het levensmiddel onveilig is en moeten de algemene criteria als bedoeld in de leden 2 tot en met 5 van artikel 14 in aanmerking worden genomen.

Dit zijn algemene criteria, die geval per geval moeten worden bekeken. Deze criteria moeten met name worden beschouwd in het licht van de specifieke wetgeving die op het levensmiddel in kwestie van toepassing is.

Artikel 14, lid 3, bijvoorbeeld bepaalt dat bij de beoordeling of een levensmiddel onveilig is, rekening wordt gehouden met de normale omstandigheden van het gebruik van het levensmiddel door de consument, alsmede in alle stadia van productie, verwerking en distributie. Dit algemene criterium zal in het kader van de toepasselijke wetgeving moeten worden bekeken.

Specifieke wetgevende bepalingen voorzien bijvoorbeeld in verschillende veiligheidsniveaus naar gelang van de bestemming van het levensmiddel¹⁰ (levensmiddel bedoeld voor rechtstreekse menselijke consumptie en levensmiddel niet bedoeld voor rechtstreekse menselijke consumptie, maar voor secundaire behandeling). Deze specifieke wetgevingen bevatten gewoonlijk aanvullende voorschriften die ervoor zorgen dat een niet voor rechtstreekse menselijke consumptie bedoeld levensmiddel niet aan een eindverbruiker wordt aangeboden of als ingrediënt wordt gebruikt voordat het een secundaire behandeling heeft ondergaan, en die voorschriften moeten worden nageleefd.

Het is mogelijk dat ook aandacht moet worden besteed aan feitelijke kwesties zoals voldoende representativiteit van steekproeven of de gevoeligheid van analysemethoden.

---

¹⁰ Artikel 4, lid 3, van Verordening nr. 466/2001 tot vaststelling van maximumgehalten aan bepaalde verontreinigingen in levensmiddelen bepaalt het volgende: "Aardnoten, noten en gedroogde vruchten die niet voldoen aan de in bijlage I, punt 2.1.1.1, vastgestelde maximumgehalten aan aflatoxinen, en granen die niet voldoen aan de in bijlage I, punt 2.1.2.1, vastgestelde maximumgehalten, mogen in het verkeer worden gebracht op voorwaarde dat a) deze producten niet bestemd zijn voor rechtstreekse menselijke consumptie of om te worden gebruikt als ingrediënt bij de vervaardiging van levensmiddelen; b) ze voldoen aan de in bijlage I, punt 2.1.1.2, vastgestelde maximumgehalten voor aardnoten en aan de in bijlage I, punt 2.1.1.3, vastgestelde maximumgehalten voor noten en gedroogde vruchten; c) ze ervoor bestemd zijn om achteraf te worden gesorteerd (...); d) ze een etiket hebben waarop duidelijk de bestemming staat aangegeven en dat de vermelding "Product dat verplicht moet worden gesorteerd of waarop verplicht andere fysische behandelingen moeten worden toegepast om het niveau van verontreiniging met aflatoxinen te verlagen, voordat het wordt bestemd voor menselijke consumptie of voor gebruik als ingrediënt bij de vervaardiging van levensmiddelen" bevat.

Nationale wetgeving of richtsnoeren kunnen ook helpen om te beoordelen of een levensmiddel onveilig is (sommige nationale wetgeving bevat met name bepalingen betreffende levensmiddelen die schadelijk voor de gezondheid of ongeschikt voor menselijke consumptie zijn). Deze nationale wetgeving of richtsnoeren zullen in overeenstemming moeten zijn met artikel 14 of met sectorale Gemeenschapswetgeving indien die wetgeving voorziet in een definitie van onveilig levensmiddel¹¹. Aangezien het doel van artikel 14 is voedselveiligheidsvoorschriften vast te stellen, moeten deze bepalingen met name beperkt blijven tot het identificeren van gevallen waarin een direct of indirect risico voor de gezondheid van de mens verbonden is aan het levensmiddel.

Dit deel werd in het bijzonder aangemerkt als een kwestie waarover verder moet worden gediscussieerd en waarvoor eventueel een herziening nodig is in het licht van de opgedane ervaring.

- **Het levensmiddel voldoet aan de specifieke communautaire (of, bij ontstentenis daarvan, nationale) bepalingen betreffende de veiligheid ervan, maar er zijn redenen om aan te nemen dat het onveilig is.**

Indien een exploitant van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een levensmiddel onveilig is, niettegenstaande het voldoet aan de specifieke communautaire (of, bij ontstentenis daarvan, nationale) bepalingen betreffende de veiligheid ervan, moet hij het levensmiddel in kwestie ook uit de handel nemen.

Een dergelijk geval kan zich voordoen als gevolg van toevallige (of opzettelijke) besmetting waarvan in de wetgeving geen sprake is, bijvoorbeeld indien een exploitant op grond van informatie waarover hij beschikt, redenen heeft om aan te nemen dat de consumptie van een door hem in de handel gebracht levensmiddel voedselvergiftiging veroorzaakt of op andere wijze de gezondheid van de consument schaadt, moet hij het levensmiddel in kwestie uit de handel nemen.

De aanwezigheid in een levensmiddel van vreemde voorwerpen die schade kunnen veroorzaken (bv. glas, metaal), zou onder deze categorie vallen. Het is geen geval dat in de bestaande wetgeving altijd uitdrukkelijk wordt vermeld, maar toch wordt het levensmiddel als onveilig beschouwd.

Dergelijke gevallen kunnen zich ook voordoen wanneer nieuwe wetenschappelijke informatie beschikbaar is over een in de wetgeving toegestane substantie. In dergelijke gevallen is het percentage onzekerheid soms hoog en in de praktijk zullen ze onder de in artikel 19, lid 3, bedoelde situatie vallen.

---

¹¹ Bijvoorbeeld artikel 5 van Verordening nr. 2377/90 betreffende maximumwaarden voor residuen van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik in levensmiddelen van dierlijke oorsprong bepaalt dat voor de in bijlage IV opgenomen substanties geen maximumwaarde voor residuen kan worden vastgesteld omdat residuen van de betrokken substanties, **ongeacht de maximumhoeveelheid ervan, gevaar opleveren voor de gezondheid van de gebruiker**. Bovendien worden in de lopende discussie over de vaststelling van communautaire microbiologische criteria twee reeksen criteria voor de voedselveiligheid in beschouwing genomen. Een van deze criteria, een “criterium voor de voedselveiligheid”, wordt gedefinieerd als een criterium dat de veiligheid en aanvaardbaarheid van een product of een partij levensmiddelen bepaalt en dat van toepassing is op producten die klaar zijn om in de handel te worden gebracht of reeds in de handel zijn. Het stelt een maximumwaarde vast waarboven een product of een partij levensmiddelen als “onveilig” wordt beschouwd.

iii) Kennisgeving van het uit de handel nemen aan de bevoegde autoriteiten

Indien de exploitant van een levensmiddelenbedrijf overeenkomstig artikel 19, lid 1, een levensmiddel uit de handel neemt, stelt hij de bevoegde autoriteiten die op zijn bedrijf toezicht uitoefenen, daarvan in kennis. Het is aan de nationale autoriteit om zo nodig het RASFF te activeren overeenkomstig punt III.3.5.

Het is nuttig te benadrukken dat als de exploitant van een levensmiddelenbedrijf een levensmiddel uit de voedselketen verwijderd dat niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, maar zich onder zijn directe controle bevindt, hij krachtens de bepalingen van artikel 19, lid 1, niet verplicht is de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen.

Het verstrekken van deze informatie in deze gevallen kan worden geregeld in richtsnoeren die de nationale bevoegde autoriteiten en de exploitanten van levensmiddelenbedrijven zijn overeengekomen.

iv) Wijze van kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten

De wijze waarop de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten geschiedt, valt onder de subsidiariteit (taak van de nationale of regionale bevoegde autoriteiten).

v) Terugroepen en kennisgeving aan de consumenten

Indien dezelfde omstandigheden van toepassing zijn als die welke voor het uit de handel nemen zijn vermeld, en als het product bovendien de consument kan hebben bereikt, verplicht artikel 19, lid 1, de exploitanten van levensmiddelenbedrijven:

- de consumenten in kennis te stellen van de redenen voor het uit de handel nemen;

en,

- zo nodig de reeds aan de consumenten geleverde producten terug te roepen – d.w.z. elke maatregel te nemen om ervoor te zorgen dat onveilige producten die reeds door de exploitant van een levensmiddelenbedrijf aan de consumenten zijn geleverd of aangeboden, worden geretourneerd. Terugroepen is noodzakelijk als andere maatregelen niet voldoende zijn om een hoog niveau van gezondheidsbescherming te bereiken.

vi) Verantwoordelijkheid voor de toepassing van artikel 19, lid 1

Alle exploitanten van levensmiddelenbedrijven (die een levensmiddel hebben ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd) vallen onder de bepalingen van artikel 19, lid 1 (uit de handel nemen en/of terugroepen en kennisgeving) en moeten deze toepassen binnen het bestek van de activiteiten onder hun beheer en in evenredigheid met hun verantwoordelijkheden.

Detailhandelaren moeten ook artikel 19, lid 1, toepassen daar zij levensmiddelen aan de eindverbruikers aanbieden. Sommige van hun activiteiten kunnen van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid of integriteit van het levensmiddel. Bovendien zij erop

gewezen dat in sommige gevallen productie- of verwerkingsactiviteiten plaatsvinden in winkels (bijvoorbeeld in bakkerijen).

Zoals met betrekking tot artikel 17 is uitgelegd, heeft Verordening 178/2002 geen invloed op de nationale rechtsregels betreffende de aansprakelijkheid van de exploitanten (civiele of strafrechtelijke aansprakelijkheid).

Het moet worden beklemtoond dat, indien een exploitant een grondstof of een ingrediënt onder zijn directe controle uit de handel neemt omdat het niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, hij normaliter zijn leverancier in kennis zal stellen van deze niet-naleving.

De aldus ingelichte leverancier zal beschikken over informatie die hem redenen geeft om van mening te zijn of aan te nemen dat een levensmiddel dat zich niet onder zijn directe controle bevindt, niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet. Deze leverancier moet zich bijgevolg houden aan de verplichtingen het levensmiddel uit de handel te nemen en vervolgens de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen.

Indien deze exploitant van mening is dat de informatie waarover hij beschikt, van die aard is dat het levensmiddel schadelijk voor de gezondheid kan zijn, zijn de in artikel 19, lid 3, vastgestelde verplichtingen van toepassing. Deze redenering geldt ook voor soortgelijke gevallen, zoals wanneer de interne controles van een distributeur leiden tot het uit de handel nemen van een door een producent of verwerker geleverd levensmiddel.

Er zal samenwerking tussen elk niveau in de voedselketen nodig zijn om de doelstellingen van artikel 19, lid 1, te verwezenlijken.

III.3.2. Artikel 19, lid 2

Artikel 19, lid 2, voorziet in een verplichting voor de exploitanten van levensmiddelenbedrijven die verantwoordelijk zijn voor activiteiten met betrekking tot de detailhandel¹² of distributie die niet van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid en integriteit van levensmiddelen. Deze bepaling moet ervoor zorgen dat deze exploitanten van levensmiddelenbedrijven ook hun rol spelen bij het uit de handel nemen van levensmiddelen die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, en bij het doorgeven van relevante informatie. Wanneer bijvoorbeeld een producent een levensmiddel waarvoor hij verantwoordelijk is, uit de handel neemt/terugroept, is/zijn de distributeur en/of de detailhandelaar verplicht daaraan mee te werken voorzover dit nodig is.

Artikel 19, lid 2, regelt een belangrijk deel van de samenwerking tussen de verschillende exploitanten in de voedselketen. Het voorziet niet in alle situaties waarin samenwerking nodig kan zijn, en het zal van essentieel belang zijn dat de exploitanten van levensmiddelenbedrijven nagaan hoe zij een doeltreffende onderlinge samenwerking kunnen bevorderen teneinde de toepassing van artikel 19 te waarborgen.

---

¹² Detailhandel wordt in artikel 3, punt 7, gedefinieerd.

III.3.3. Artikel 19, lid 3

Artikel 19, lid 3, legt een informatieverplichting op aan exploitanten van levensmiddelenbedrijven indien zij van mening zijn of redenen hebben om aan te nemen dat een door hen 'in de handel gebracht' levensmiddel 'schadelijk voor de menselijke gezondheid' kan zijn. In dit geval moeten zij de bevoegde autoriteiten daarvan onverwijld in kennis stellen en de maatregelen beschrijven die zij hebben genomen om risico's te voorkomen.

Artikel 19, lid 3, verplicht niet systematisch tot het uit de handel nemen van het levensmiddel, maar bepaalt dat de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis moeten worden gesteld van een mogelijk risico en van de genomen maatregelen om het te voorkomen.

De volgende voorwaarden moeten vervuld zijn om de toepassing van artikel 19, lid 3, in te leiden.

- Het levensmiddel in kwestie is in de handel gebracht¹³. Het 'in de handel brengen' omvat ook levensmiddelen die reeds door exploitanten van levensmiddelenbedrijven zijn geproduceerd of ingevoerd en voorhanden worden gehouden met het oog op verkoop of gratis levering. Het omvat geen levensmiddelen die nog worden verwerkt, of grondstoffen die door leveranciers zijn geleverd.

en

- Het levensmiddel in kwestie kan schadelijk voor de gezondheid zijn.

Dit artikel moet ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteiten in kennis worden gesteld wanneer een mogelijk risico voor de gezondheid bestaat.

Artikel 19, lid 3, kan in verschillende soorten gevallen worden toegepast zoals:

- De exploitant beschikt over nieuwe informatie die hem ertoe brengt het levensmiddel als schadelijk voor de gezondheid te beschouwen, maar deze informatie verschilt van andere informatie. Wanneer bijvoorbeeld een exploitant een onveilig levensmiddel intern uit de handel neemt en de leverancier van dit levensmiddel daarvan in kennis stelt, kan de leverancier van mening zijn dat de verstrekte informatie in tegenspraak is met andere informatie waarover hij beschikt.

- Informatie dat het product schadelijk voor de gezondheid is, maar deze informatie is nog niet volledig bevestigd.

- Informatie over een ontstaand risico.

Het moet een algemene preventie van risico's vergemakkelijken door de bevoegde autoriteiten in staat te stellen vroegtijdige waarschuwingen te ontvangen of mogelijke (eventueel ontstaande) risico's aan te wijzen teneinde ervoor te zorgen dat ze op de meest doeltreffende en evenredige wijze worden beheerst.

---

¹³ 'In de handel brengen' wordt in artikel 3.8 gedefinieerd als 'het voorhanden hebben van levensmiddelen (of diervoeders) met het oog op de verkoop of enige andere vorm van al dan niet gratis overdracht, alsmede de eigenlijke verkoop, distributie en andere vormen van overdracht zelf'.

In sommige gevallen, bijvoorbeeld wanneer verdere of meer gevalideerde informatie bevestigt dat het product schadelijk voor de gezondheid is, zullen de verplichtingen van artikel 19, lid 1, van toepassing zijn.

De exploitant die verantwoordelijk is voor het verstrekken van de informatie aan de bevoegde autoriteiten, is de exploitant die het product in de handel heeft gebracht.

Het tweede deel van artikel 19, lid 3, is bedoeld om te voorkomen dat exploitanten van levensmiddelenbedrijven hun werknemers ontmoedigen met de bevoegde autoriteiten samen te werken, indien hierdoor een risico in verband met een levensmiddel kan worden voorkomen, beperkt of weggenomen.

III.3.4. Artikel 19, lid 4

Het verplicht de exploitanten van levensmiddelenbedrijven samen te werken met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om risico's, verbonden aan een levensmiddel dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden of te beperken.

De exploitanten van levensmiddelenbedrijven moeten bijvoorbeeld contact opnemen met de bevoegde autoriteiten als zij hulp nodig hebben om uit te maken hoe zij hun verplichtingen moeten nakomen.

Overeenkomstig het in artikel 19, lid 3, vastgestelde algemene preventiedoel moeten exploitanten, met name kleine exploitanten, worden aangemoedigd contact op te nemen met de bevoegde autoriteiten bij onzekerheid over het mogelijke risico.

De bevoegde autoriteiten moeten assistentie verlenen aan exploitanten die in het kader van artikel 19 contact met hen opnemen.

III.3.5. Kennisgeving aan het systeem voor snelle waarschuwingen over levensmiddelen en diervoeders (Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF))

Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen het RASFF en de in de artikelen 19 en 20 vastgestelde verplichting tot kennisgeving. Bij het RASFF zijn alleen de bevoegde autoriteiten (Commissie, lidstaten en EFSA) betrokken. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven hoeven in bepaalde omstandigheden (zie deel III over kennisgeving) alleen de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen (op het passende niveau, afhankelijk van de voorschriften van de lidstaten), en niet het RASFF.

*

*

*

IV. ARTIKEL 20:

UIT DE HANDEL NEMEN, TERUGGROEPEN EN KENNISGEVING DOOR EXPLOITANTEN VAN DIERVOEDERBEDRIJVEN

Artikel 20

1. *Indien een exploitant van een diervoederbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een diervoeder dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voederveiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken diervoeder uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen. Onder die omstandigheden of in het geval van artikel 15, lid 3, wanneer de charge, partij of zending niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoet, wordt dit voeder vernietigd, tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan. De exploitant stelt de gebruikers van het diervoeder op doeltreffende en nauwkeurige wijze in kennis van de redenen voor het uit de handel nemen en roept zo nodig, wanneer andere maatregelen niet volstaan om een hoog niveau van gezondheidsbescherming te verwezenlijken, de reeds aan hen geleverde producten terug.*

2. *Een exploitant van een diervoederbedrijf die verantwoordelijk is voor activiteiten met betrekking tot de detailhandel of distributie die niet van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid en integriteit van het diervoeder leidt, binnen het bestek van zijn activiteiten, procedures in om producten die niet aan de voederveiligheidsvoorschriften voldoen, uit de handel te nemen en draagt bij tot de voedselveiligheid door relevante informatie door te geven die nodig is om een diervoeder te traceren, waarbij hij meewerkt aan de door de producenten, de verwerkers, de fabrikanten en/of de bevoegde autoriteiten ondernomen actie.*

3. *Een exploitant van een diervoederbedrijf stelt de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis als hij van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat door hem in de handel gebracht diervoeder wellicht niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoet. Hij stelt de bevoegde autoriteiten in kennis van de maatregelen die hij heeft genomen om risico's als gevolg van het gebruik van dat diervoeder te voorkomen, en verhindert of ontmoedigt niemand om overeenkomstig de nationale wetgeving en de juridische praktijk, met de bevoegde autoriteiten samen te werken, indien hierdoor een risico in verband met een diervoeder kan worden voorkomen, beperkt of weggenomen.*

4. *De exploitanten van diervoederbedrijven werken samen met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om risico's, verbonden aan een diervoeder dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden.*

IV.1. Motivering

- De doelstellingen van dit artikel zijn dezelfde als die van artikel 19, mutatis mutandis toegepast op diervoeders.
- Sommige formuleringen van artikel 20, lid 1, zijn echter specifiek voor de diervoedersector en moeten worden uitgelegd.
- Met betrekking tot diervoeder is het belangrijk er rekening mee te houden dat sommige soorten diervoeder in onbewerkte staat (vóór verwerking) ongeschikt voor dierlijke consumptie zijn.

IV.2. Implicaties

- Grotendeels dezelfde als die van artikel 19, behalve dat artikel 20, lid 1, met name voorziet in de vernietiging van het diervoeder of de diervoedercharge waarvan wordt aangenomen dat ze niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoen, tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan.
- Met betrekking tot diervoeder zal de informatie over het uit de handel nemen van belang zijn voor de gebruikers (veehouders) van het diervoeder en niet voor de consumenten.

IV.3. Bijdrage/effect

IV.3.1. Artikel 20, lid 1

i) Uit de handel nemen en kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten

De eerste zin van artikel 20, lid 1, *“Indien een exploitant van een diervoederbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een diervoeder dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voeder veiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken diervoeder uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen”*, is op vrijwel dezelfde wijze geformuleerd als artikel 19, lid 1.

Daarom kan dezelfde werkwijze worden gevolgd als die welke voor artikel 19, lid 1, is uitgelegd, met de volgende verschillen:

- Het eerste cumulatieve criterium waaraan moet worden voldaan voor de toepassing van artikel 19, lid 1, is in artikel 20, lid 1, enigszins anders geformuleerd. Bij de verwijdering van het diervoeder gaat het om het uit de handel nemen, wat impliceert dat het product in de handel is. De verdere voorwaarde “dat de directe controle heeft verlaten” is echter niet in artikel 20, lid 1, opgenomen. Dit betekent dat de exploitanten van diervoederbedrijven onveilig diervoeder dat in de handel is gebracht, maar dat zich nog steeds onder hun directe controle kan bevinden, uit de handel moeten nemen en daarvan kennisgeving moeten doen. In de praktijk zal het hier gaan om het voorhanden hebben van diervoeder met het oog op de verkoop (bv. definitie van “in de handel brengen” in artikel 3, punt 8). Van voorhanden hebben voor de verkoop is sprake zodra alle interne processen voor het gereedmaken van een product voor de verkoop zijn voltooid. Bijgevolg worden maatregelen, met inbegrip van het verwijderen van een product uit de voedselketen, die worden genomen voordat het product gereed is voor de verkoop, niet beschouwd als uit de

handel nemen in de zin van artikel 19, lid 1, en hoeft er geen kennisgeving van te worden gedaan.

- Het tweede cumulatieve criterium - het diervoeder wordt door de exploitant beschouwd als niet in overeenstemming met de voederveiligheidsvoorschriften - is vergelijkbaar met het in artikel 19, lid 1, gebruikte criterium. Bijgevolg zal rekening moeten worden gehouden met de in artikel 15 vermelde veiligheidsvoorschriften voor diervoeders. Artikel 15, lid 2, specificeert met name dat, om een diervoeder als onveilig te beschouwen, rekening moet worden gehouden met het gebruik waarvoor het bestemd is. Er zij bijvoorbeeld op gewezen dat voor bepaalde verontreinigende stoffen een verwerking die leidt tot de verwijdering van de verontreinigende stof, onder bepaalde in de desbetreffende specifieke wetgeving vastgestelde voorwaarden kan worden toegestaan.
- Aangezien artikel 15 bepaalt dat diervoeders worden geacht onveilig te zijn voor het gebruik waarvoor zij zijn bestemd indien zij worden beschouwd als producten die a) nadelige effecten hebben op de dierlijke of menselijke gezondheid, en b) het levensmiddel dat wordt geproduceerd uit voedselproducerende dieren, onveilig voor menselijke consumptie maken, moet bij de toepassing van artikel 15 bovendien rekening worden gehouden met de voorschriften van artikel 14 betreffende de beoordeling of een levensmiddel onveilig is.

ii) Vernietiging

De tweede zin van artikel 20, lid 1, is specifiek voor de diervoedersector. Daarin wordt bepaald dat, behalve het uit de handel nemen en de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten, het diervoeder waarvan wordt aangenomen dat het niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoet, alsmede elke gerelateerde charge, partij of zending waarvan wordt aangenomen dat ze niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoen, zoals bepaald in artikel 15, lid 3, moeten worden vernietigd, tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een andere, in de desbetreffende wetgeving gespecificeerde maatregel kan worden toegepast.

Vernietiging moet bijgevolg de regel zijn tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan. Bovendien moet overeenkomstig artikel 15, lid 3, elke gerelateerde charge, partij of zending als onveilig worden beschouwd en worden vernietigd, tenzij er na een uitvoerig onderzoek geen aanwijzingen zijn dat zij niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoen.

Daarom moet de exploitant van een diervoederbedrijf, wanneer hij de bevoegde autoriteit in kennis stelt van het uit de handel nemen van een onveilig diervoeder (en elke gerelateerde charge, partij of zending), aangeven of vernietiging gepland is dan wel alternatieve maatregelen voorstellen om ervoor te zorgen dat geen onveilig diervoeder in de handel wordt gebracht of als voer voor een voedselproducerend dier wordt gebruikt. Om de voorgestelde alternatieve maatregelen te kunnen toepassen, moet de exploitant, overeenkomstig de in de specifieke wetgeving vastgestelde voorwaarden, de instemming van de bevoegde autoriteit met deze maatregelen verkrijgen.

iii) Kennisgeving aan de gebruikers en terugroepen

De toelichtingen die onder artikel 19, lid 1, zijn verstrekt met betrekking tot kennisgeving en terugroepen, zijn mutatis mutandis van toepassing. Daar deze bepaling echter geldt voor diervoeder, zal de informatie over het uit de handel nemen gewoonlijk van belang zijn voor de gebruikers van het diervoeder, normaal gesproken veehouders, en niet voor de consumenten.

IV.3.2. Artikel 20, leden 2, 3 en 4

De toelichtingen die met betrekking tot de leden 2, 3 en 4 van artikel 19 zijn verstrekt, gelden mutatis mutandis voor de toepassing van de leden 2, 3 en 4 van artikel 20.

*
*   *

V. ARTIKEL 11:

INVOER VAN LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS

Artikel 11

In de Gemeenschap ingevoerde levensmiddelen en diervoeders

Levensmiddelen en diervoeders die in de Gemeenschap worden ingevoerd om er in de handel te worden gebracht, dienen te voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving dan wel aan de voorschriften die door de Gemeenschap als ten minste gelijkwaardig daaraan zijn aangemerkt, of, ingeval er een specifieke overeenkomst tussen de Gemeenschap en het land van uitvoer bestaat, aan de voorschriften daarvan.

De traceerbaarheidsbepalingen van de algemene levensmiddelenwetgeving hebben geen effect buiten het grondgebied van de EU. Dit voorschrift heeft betrekking op alle stadia van de productie, de verwerking en de distributie in de EU, namelijk van importeur tot detailhandelniveau.

Artikel 11 mag niet in die zin worden geïnterpreteerd dat de traceerbaarheidseis wordt uitgebreid tot exploitanten van levensmiddelbedrijven/diervoederbedrijven in derde landen. Het bepaalt dat in de Gemeenschap ingevoerde levensmiddelen/diervoeders moeten voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de EU-wetgeving inzake levensmiddelen en diervoeders.

Exporteurs in landen die handelspartner van de EU zijn, zijn niet wettelijk verplicht te voldoen aan de traceerbaarheidseis die bij artikel 18 van Verordening 178/2002 aan exploitanten in de EU wordt opgelegd. Er kunnen echter omstandigheden zijn waarin speciale bilaterale rechtsvoorschriften voor bepaalde sectoren bestaan of waarin specifieke communautaire rechtsvoorschriften gelden, bijvoorbeeld in de veterinaire sector, waar op grond van certificeringsvoorschriften informatie over de oorsprong van de waren moet worden verstrekt. De traceerbaarheidsbepalingen van de algemene levensmiddelenwetgeving laten deze voorschriften onverlet.

Het doel van artikel 18 is in voldoende mate vervuld omdat het voorschrift zich uitstrekt tot de importeur. Indien de EU-importeur het bedrijf kan identificeren dat het product uit het derde land heeft geëxporteerd, wordt aangenomen dat de eis van artikel 18 en het doel ervan zijn vervuld.

Het is bij sommige EU-exploitanten van levensmiddelenbedrijven gangbare praktijk¹⁴ dat de handelspartners worden verzocht te voldoen aan de traceerbaarheidseisen, waarbij zelfs verder wordt gegaan dan het beginsel “één stap terug – één stap vooruit”. Dergelijke verzoeken maken evenwel deel uit van contractuele afspraken van het levensmiddelenbedrijf en niet van door de verordening vastgestelde voorschriften.

¹⁴ Zie uitleg in punt II.3.1.iii).

VI. ARTIKEL 12:

UITVOER VAN LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS

Artikel 12

1. Uit de Gemeenschap uitgevoerde of wederuitgevoerde levensmiddelen en diervoeders om in een derde land in de handel te worden gebracht, dienen te voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, behoudens andersluidend verzoek van de autoriteiten van het land van invoer of andersluidende bepalingen in de wetgeving, voorschriften, normen, gedragscodes en eventuele andere wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen van het land van invoer.

In andere omstandigheden, behalve wanneer de levensmiddelen schadelijk zijn voor de gezondheid of het diervoeder onveilig is, mogen levensmiddelen of diervoeders alleen uit de Gemeenschap uitgevoerd of wederuitgevoerd worden indien de bevoegde autoriteiten van het land van bestemming daarmee uitdrukkelijk hebben ingestemd, na volledig geïnformeerd te zijn over de redenen waarom en de omstandigheden waaronder de betrokken levensmiddelen of diervoeders in de Gemeenschap niet in de handel konden worden gebracht.

2. Ingeval de bepalingen van een bilaterale overeenkomst tussen de Gemeenschap of een van haar lidstaten en een derde land van toepassing zijn, dienen uit de Gemeenschap of die lidstaat naar dat derde land uitgevoerde levensmiddelen en diervoeders met die bepalingen in overeenstemming te zijn.

VI.1. Motivering en doel

Zoals in overweging 24 duidelijk wordt geformuleerd, moet worden gewaarborgd dat levensmiddelen en diervoeders die uit de Gemeenschap uitgevoerd of wederuitgevoerd worden, aan de Gemeenschapswetgeving of aan de voorschriften van het land van invoer voldoen. In andere omstandigheden kunnen levensmiddelen en diervoeders alleen uitgevoerd of wederuitgevoerd worden, wanneer het land van invoer daarmee uitdrukkelijk heeft ingestemd. Evenwel moet ervoor gezorgd worden dat, zelfs wanneer het land van invoer akkoord gaat, voor de gezondheid schadelijke levensmiddelen of onveilige diervoeders niet worden uitgevoerd of wederuitgevoerd.

Het doel was rekening te houden met het door landen van invoer vastgestelde beschermingsniveau.

Voorts werd het van wezenlijk belang geacht de “uitvoer” van crises te voorkomen. Wanneer een nieuw risico ontstaat, is het niet waarschijnlijk dat alle landen relevante veiligheidsvoorschriften hebben vastgesteld om dit risico te voorkomen. Daarom is het van wezenlijk belang ervoor te zorgen dat in dergelijke omstandigheden levensmiddelen en diervoeders alleen kunnen worden uitgevoerd of wederuitgevoerd met de instemming van de bevoegde autoriteiten van het land van bestemming en alleen nadat deze autoriteiten volledig geïnformeerd zijn over de redenen waarom de levensmiddelen of diervoeders in kwestie in de Gemeenschap niet in de handel konden worden gebracht. Bovendien kunnen in een dergelijk geval voor de gezondheid schadelijke levensmiddelen of onveilige diervoeders niet worden uitgevoerd of wederuitgevoerd, zelfs indien de landen van invoer daarmee instemmen.

De werkingssfeer van dit artikel is beperkt tot levensmiddelen/diervoeders die in de EU zijn geproduceerd (uitgevoerd) of levensmiddelen/diervoeders die in de EU in de handel zijn gebracht nadat ze waren ingevoerd (wederuitgevoerd). Dit artikel is niet van toepassing op diervoeders en levensmiddelen die aan de buitengrens van de EU zijn afgekeurd.

VI.2. Artikel 12, lid 1

In de eerste alinea van artikel 12, lid 1, is een algemene regel vastgesteld: levensmiddelen en diervoeders die bestemd zijn om te worden uitgevoerd of wederuitgevoerd, dienen te voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, behoudens andersluidend verzoek van de autoriteiten of andersluidende wettelijke bepalingen of bestuursrechtelijke maatregelen van het land van invoer. De situatie waarnaar wordt verwezen, is de meest voorkomende: derde landen hebben hun eigen beschermingsniveau voor een bepaald levensmiddel of diervoeder vastgesteld en exporterende exploitanten moeten dan de door de landen van invoer vastgestelde voorschriften naleven.

Indien de autoriteiten van de landen van invoer geen voorschriften hebben vastgesteld (wetgeving of bestuursrechtelijke maatregelen), moeten de voor uitvoer of wederuitvoer bestemde levensmiddelen en diervoeders voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de communautaire levensmiddelenwetgeving.

De tweede alinea van artikel 12, lid 1, bepaalt de werkwijze die moet worden gevolgd in andere gevallen dan die welke in de eerste alinea van artikel 12, lid 1, worden bedoeld.

In die andere gevallen, d.w.z. indien de communautaire levensmiddelenwetgeving geen toepasselijke voorschriften bevat en het derde land geen specifieke voor invoer geldende voorschriften heeft vastgesteld, kunnen levensmiddelen en diervoeders alleen worden

uitgevoerd of wederuitgevoerd indien de bevoegde autoriteiten van het land van bestemming daar uitdrukkelijk mee hebben ingestemd, nadat ze volledig geïnformeerd zijn over de redenen waarom de levensmiddelen of diervoeders in de EU niet in de handel konden worden gebracht of blijven. Voor de gezondheid schadelijke levensmiddelen of onveilige diervoeders kunnen in dergelijke gevallen echter niet worden uitgevoerd of wederuitgevoerd, in welk geval ervoor moet worden gezorgd dat ze op een veilige manier worden verwijderd.

Voor levensmiddelen en diervoeders die aan de buitengrens van de EU zijn afgekeurd en die kunnen worden teruggezonden, geldt vanaf 1 januari 2006 artikel 21 van Verordening (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake officiële controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn¹⁵.

VI.3.   Artikel 12, lid 2

Artikel 12, lid 2, betreft de situatie waarin een lidstaat of de Gemeenschap een bilaterale overeenkomst met een derde land heeft gesloten. In dat geval moeten de voorschriften van die overeenkomst worden nageleefd.

*
*   *

---

¹⁵ PB L 165 van 30.4.2004, blz. 1. Rectificatie gepubliceerd in PB L 191 van 28.5.2004, blz. 1.